

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTATYMO NR. X-493 2 ir 22 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Pagal galiojantį Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme Nr. X-493 (toliau – Įstatymas) nustatytą reglamentavimą, socialinių paslaugų įstaigų vadovai turi atitikti Įstatymo 22 straipsnyje nustatytus reikalavimus, t. y., be kita ko, turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją, tobulinti profesinę kompetenciją, būti nepriekaištingos reputacijos. Lietuvoje socialines paslaugas teikia ir tokios socialinių paslaugų įstaigos, kurias kaip padalinius socialinių paslaugų teikimui įsteigė įvairios bendruomenės, bendrijos, asociacijos, kitos organizacijos. Šių bendruomenių, bendrijų, asociacijų, kitų organizacijų vadovai neatlieka socialinių paslaugų įstaigos vadovui priskirtų funkcijų, nes šias funkcijas atlieka jų įsteigtų padalinių vadovai, tuo tarpu jų pačių veikla, dažnu atveju, apima ir yra susijusi su labai skirtingomis sritimis bei užduotimis, kurių pobūdis, dažnu atveju, labai skiriasi nuo socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo. Taikant minėtas įstatymo nuostatas, praktikoje kyla neaiškumų, kurios grandies vadovams taikyti Įstatyme nustatytus reikalavimus – juridinio asmens, kitos organizacijos (bendruomenės, bendrijos, asociacijos ir kt.) vadovui ar juridinio asmens, kitos organizacijos (bendruomenės, bendrijos, asociacijos ir kt.) padalinio, kuris teikia socialines paslaugas, vadovui.

Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nėra apibrėžta padalinio sąvoka, o Civiliniame kodekse atskleidžiama juridinio asmens filialo sąvoka, dažnu atveju, praktikoje plečiamai tapatinama su juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinio sąvoka, tikslinama Įstatymo 2 straipsnio 22 dalyje apibrėžta „socialinių paslaugų įstaigos“ sąvoka.

Siekiat Įstatymo nuostatų praktinio taikymo aiškumo bei skatinti įvairias bendruomenes, bendrijas, asociacijas, kitas organizacijas steigti socialinių paslaugų įstaigas, tokiu būdu didinant gyventojams socialinių paslaugų prieinamumą, parengtas Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas).

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengėjas – Lietuvos Respublikos Seimo narys Karolis Podolskis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

1. *Socialinių paslaugų įstatymo 2 straipsnio 22 dalyje* apibrėžta socialinių paslaugų įstaigos sąvoka: „**Socialinių paslaugų įstaiga** – socialines paslaugas teikiantis Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padalinsys, atitinkantys šiame įstatyme nustatytus reikalavimus“.

2. *Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnio 8 dalyje* nustatyta, kad socialinių paslaugų įstaigos vadovas privalo turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją ir tobulinti profesinę kompetenciją <..>. Šiuo metu Įstatyme neatskleista, kuriam vadovui (juridinio asmens ar kitos organizacijos, ar jų padalinio, ar abiem) taikomi reikalavimai tuo atveju, kai socialinės įstaigos funkcijas vykdo juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinsys.

3. *Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnio 9 dalyje* nustatyta, kad socialinių paslaugų įstaigų vadovai, taip pat pretenduojantys šias pareigas eiti asmenys turi būti nepriekaištingos reputacijos. Kandidatas į socialinių paslaugų įstaigos vadovus ar socialinių paslaugų įstaigos vadovas yra laikomas nepriekaištingos reputacijos šio įstatymo tikslais, jeigu jis atitinka Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme įstaigų vadovų nepriekaištingai reputacijai nustatytus reikalavimus. Šiuo

metu Įstatyme nenustatytas reikalavimas būti nepriekaištingos reputacijos juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinio, kuris vykdo socialinės įstaigos funkcijas, vadovui.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai:

1. Siūloma patikslinti Socialinių paslaugų įstatymo 2 straipsnio 22 dalyje apibrėžtą socialinių paslaugų įstaigos sąvoką, patikslinant, kad sąvokoje nurodytas juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys suprantamas įskaitant juridinio asmens ar kitos organizacijos struktūrinį padalinį. Tikslinama „socialinių paslaugų įstaigos“ sąvoka, siekiant teisinio aiškumo, kad juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinio sąvoka nebūtų klaidingai tapatinama su Civiliniame kodekse apibrėžta filialo sąvoka ir siūloma „socialinių paslaugų įstaigos“ sąvoką apibrėžti taip: **„Socialinių paslaugų įstaiga** – socialines paslaugas teikiantis Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigęs juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padalinys (įskaitant juridinio asmens ar kitos organizacijos struktūrinį padalinį), atitinkantis šiame įstatyme nustatytus reikalavimus“.

2. Siūloma pakeisti Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnio 8 dalį ir šią dalį, kurioje, be kita ko, nustatyti privalomi reikalavimai socialinių paslaugų įstaigos vadovui turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją ir tobulinti profesinę kompetenciją, papildyti išimti. T. y., siūloma nustatyti, kad socialinių paslaugų įstaigos vadovas privalo turėti aukštojo mokslo kvalifikaciją ir tobulinti profesinę kompetenciją, o jei socialinių paslaugų įstaigos funkcijas vykdo juridinio asmens ar kitos organizacijos, kurių pagrindinė veikla nėra socialinių paslaugų teikimas, padalinys, šie reikalavimai turėtų būti taikomi juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinio, nurodyto juridinio asmens ar kitos organizacijos steigimo dokumentuose, vadovui.

Siūlomais pakeitimais siekiama teisinio reguliavimo aiškumo, detalizuojant, kad Įstatyme nustatytus socialinių paslaugų įstaigos vadovui keliamus reikalavimus turi atitikti juridinio asmens ar kitos organizacijos vadovas *arba* atitinkamo juridinio asmens ar organizacijos ar jų padalinio (įskaitant struktūrinį padalinį), nurodyto juridinio asmens ar kitos organizacijos steigimo dokumentuose, t. y., tiesiogiai atsakingo už socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą bei veikiančio kaip socialinių paslaugų įstaiga, vadovas – tokiu būdu užtikrinant socialinių paslaugų kokybę, tinkamą darbuotojų, veikiančių socialinių paslaugų srityje, veikimą ir kt. Šis siūlomas reglamentavimas, be kita ko, prisidėtų prie socialinių paslaugų srityje veikiančių vadovų atsakomybės aiškumo ir veiklos efektyvumo užtikrinimo.

3. Siūloma pakeisti Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnio 9 dalį ir nustatyti, kad kai socialinių paslaugų įstaigos funkcijas vykdo juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, nepriekaištingos reputacijos reikalavimai taikomi ne tik šio padalinio vadovui, bet ir juridinio asmens ar organizacijos, kurių padalinys vykdo socialinių paslaugų įstaigos funkcijas, vadovui, kadangi socialinių paslaugų teikimas tiesiogiai susijęs su pažeidžiamų asmenų, šeimų ir grupių interesais, todėl tik visų juridinio asmens ar kitos organizacijos grandžių vadovų nepriekaištinga reputacija užtikrintų socialinių paslaugų teikimo patikimumą, skaidrumą ir teisėtumą.

4. Atsižvelgiant į Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnio 8 dalies pakeitimus, siūloma papildyti Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnį 11 dalimi ir joje nustatyti iš Socialinių paslaugų įstatymo 22 straipsnio 8 dalies perkeltą nuostatą, numatant, kad – valstybės ir savivaldybės biudžetinių socialinių paslaugų įstaigų vadovų veikla vertinama kiekvienais metais socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovų veiklos vertinimas kiekvienais metais ir tvarka nustatomi viešosios įstaigos įstatuose.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Priėmus įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir mažins prielaidas korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas neturės reikšmingo poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti įstatymo projektu siūlomas nuostatas į teisinę sistemą, kitų įstatymų priimti, galiojančių įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas atitinka Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus.

11. Įstatymo projekto atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai**13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti****14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados****15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis**

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai yra „socialinių paslaugų įstaiga“, „socialinių paslaugų įstaigos vadovas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai